

מ"ת 44437/06/18 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בקריות

מ"ת 44437-06-18 מדינת ישראל נ' פלוני
תיק חיצוני: 268362/2018

בפני	כבוד השופט שלמה מיכאל ארדמן
מבקשים	מדינת ישראל
נגד	
משיבים	פלוני

החלטה

בפני בקשה למעצר עד תום ההליכים.

כנגד המשיב הוגש כתב אישום על כך שתקף את אמו, לרבות באמצעות מכשיר חד, תקיפה הגורמת חבלה של ממש, וכן על תקיפת שוטרים בעת הגיעם לברר את התלונה. החשוד מצוי בשלב זה במעצר בתנאי אשפוז בבית החולים לבריאות הנפש, על פי סעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991. עוד ניתנה כנגד החשוד ביום 14.6.18 הוראת אשפוז כפוי אזורית, על פי סעיף 9(א) לאותו חוק.

בדיון שהתקיים בפני ביום 19.6.18, טענה הסנגורית, כי אין מקום למעצר בתיק זה וכי דינו של כתב האישום להתבטל מחמת הגנה מן הצדק על פי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, וזאת נוכח העובדה כי הוגש כתב אישום בלא שנגבתה גרסת החשוד. עוד טוענת הסנגורית, כי לכל היותר על בית המשפט להסתפק בהוראת האשפוז הכפוי האזורית. יצוין כי הסנגורית התנגדה אף לצילום תיק החקירה בנסיבות אלה.

דין והכרעה:

בתיק תו"ב (שלום קריות) 16780-03-16 **ועדה מקומית לתכנון בקעת בית הכרם נ' חסן אניס** [ניתן ביום 6.3.2018] (להלן: "עניין אניס"), עמדתי לאחרונה, על החובה לגביית גרסתו של החשוד בטרם הגשת כתב אישום נגדו, ותוצאות הפרתה. זכות זו נגזרת מזכותו של הנאשם למשפט הוגן (ראה: ע"פ (חי') 1584/04 **אלמרין יחזקאל נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 3.2.2005]; ע"פ (חי') 3730/03 **מדינת ישראל נ' מוסטפא אגבאריה** [ניתן ביום 11.3.2004]). עם זאת שאלת גביית גרסתו של החשוד אינה עומדת בפני עצמה, אלא הינה חלק מזכותו החוקתית של חשוד לקבל יידוע מהרשות החוקרת על החשדות נגדו. אכן, החובה הינה ליתן יידוע כאמור, ולא דווקא לקבל גרסה מהחשוד, שכן החשוד יכול גם לבחור בזכות השתיקה והרשות החוקרת יכולה לגבש את ראיותיה גם בלא גרסתו, וכך גם ראו חובה זו במשפט המשווה (ראה: CHRISTOPH SAFFERLING, INTERNATIONAL CRIMINAL PROCEDURE 2 N.Z.L.R. 585 [1997]; R. v. Gibbons [2012] 289-291). האם הפרת זכות זו מחייבת את ביטולו של כתב

האישום? בשאלה זו התגלעה מחלוקת בפסיקת הערכאות הדיוניות. בניגוד לפסיקה שביטלה כתבי אישום מחמת הגנה מן הצדק, בפסיקה אחרת ראו באי קיום חקירתו של הנאשם, כפגם שאינו מחייב את ביטולו של כתב האישום, וכנושא שיש לדון בו במסגרת הכרעת הדין על פי כללי הבטלות היחסית, ולא כטענה מקדמית, קודם להקראת כתב האישום. פסיקה זו בחנה את הסיבה לאי חקירתו של הנאשם, האם נעשתה ברשלנות גרידא או מתוך שיקולים זרים, כאשר יש כוונה להגיש כתב אישום בכל מחיר, עוד נבחנה השאלה האם הוצע לנאשם שימוע מאוחר. הפסיקה הזו גם בחנה את טענותיו המהותיות של הנאשם לגופו של אישום, וככל ומסתבר כי חקירתו של הנאשם, לא היתה גורמת לאי הגשת כתב האישום נגדו וגם לא מנעה מהנאשם השגת ראיות חיוניות להגנתו, לא הוביל הפגם באי חקירת הנאשם לזיכוי (ראה למשל: רע"פ 1030/05 **ריקו ברקו נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 3.2.2005]; ע"פ (ת"א) 70597/04 **הנדלמן נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 1.12.2005]; עמ"ק (ת"א) 5174-02-15 **מ.ר.נ. השקעות בע"מ נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 20.6.2016]; תו"ב (רמלה) 10482-06-13 **ועדה מקומית לתכנון ובניה עמק לוד נ' אלנבארי** [ניתן ביום 7.10.2015]; תו"ב (ת"א) 9493/07 **מדינת ישראל נ' טי.טי.וי הפקות בע"מ** [ניתן ביום 26.12.2007]; ת"פ (שלום תל אביב) 7956-02-15 **ביינה אברהם אלמשט נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 22.9.2016]).

כפי שעמדתי על כך בעניין **אניס** עמדתי הינה כגישה האחרונה. בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ**, פ"ד נט (6) 776 (2005), נדונה שאלת תחולת ההגנה מן הצדק. בעניין זה נדון בין היתר המקרה בו הועלו טענות באשר לפגמים בחקירה. נקבע שם כי לא כל פגם בחקירה מביא לבטלותו של האישום. יש לבחון את מבחן צדקתו והגינותו של ההליך ומבחן הוכחת יסודות העבירה - האם לנוכח הפגמים הנטענים יש בהמשך ניהולו של ההליך הפלילי נגד הנאשם משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות באופן אשר חייב את זיכויו של הנאשם מטעמי הגנה מן הצדק. בנוסף יש לבחון, אם ועד כמה פגעו הפגמים שנפלו בהליך ביכולת הנאשם להתגונן מפני האישום, ואם היה בפגיעה זו (ככל שאכן נגרמה) כדי לעורר ספק סביר בדבר אשמתו, ככל ששורשע. מבחן זה מחייב אפוא לשקול את מלוא נסיבות העניין ואין די בפגם שנפל בחקירה כדי לחייב את ביטולו של כתב האישום. זאת ניתן לעשות רק לאחר שמיעת כלל הראיות ולא כהכרעה מקדמית טרם הקראת כתב האישום. אכן, מחדלי חקירה כשלעצמם אינם מחייבים זיכוי והמבחן הקובע הינו האם היה בקיומם של מחדלים אלה כדי למנוע מהנאשם משפט הוגן (השווה למשל: רע"פ 9731/17 **פלוני נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 26.12.2017]).

בע"פ 1053/13 **הייכל נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 23.6.2013], החיל בית המשפט העליון מבחנים אלה גם על הפרת חובת השימוע הסטטוטורית הקבועה בחוק וקבע כי גם על הפרת חובת השימוע במשפט הפלילי חלה דוקטרינת הבטלות היחסית, וכאשר ברור הוא כי גם אילו היה מתקיים שימוע, לא היה בכך כדי לגרום לאי הגשת כתב האישום, לא יביא הדבר לידי זיכוי. בע"פ (י-ם) 30541/06 **מדינת ישראל נ' יצחק כהן** [ניתן ביום 25.2.2005], דחה בית המשפט המחוזי בירושלים טענה דומה להפרת חובת השימוע וקבע כי ניתן לרפא את הפגם בשימוע מאוחר, ואין צורך לבטל לשם כך את כתב האישום.

עד כאן באשר לשאלה הכללית של הפרת החובה לגביית גרסתו של החשוד בטרם הגשת כתב האישום נגדו, אשר לטעמי אינה מצדיקה את ביטול כתב האישום. עם זאת בענייננו, אינני סבור כי הופרה החובה כלל, וממילא אין כל הצדקה לקבוע כי קיימת חובה לבטל את כתב האישום, וכתוצאה מתחייבת לקבוע כי אין עילה למעצר עד תום ההליכים. על כך אפרט בהמשך.

כאמור, החובה החוקתית הקיימת כלפי חשוד אינה חובת גביית הגרסה, אלא החובה ליידע את החשוד בדבר החשדות נגדו, ולאפשר לו מתן גרסה. חובה זו נקבעה בשעתו מכוח תקנות השופטים האנגליות, וכיום קבועה בסעיף 28 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (ראה למשל: רע"פ 10049/08 **אבו עזא נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 23.8.2012, בסעיפים 113-115 לפסק הדין והאסמכתאות המובאות שם]). חובה זו מעלה שיקולים מיוחדים לגבי חשוד הלוקה במחלת נפש. אכן, אין איסור על גביית הודאה מחולה נפש. הודאה ככל וניתנת הינה קבילה ככל ובית המשפט קובע כי מחלת הנפש לא מנעה מההודאה להיות חופשית ומרצון על פי סעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש] והשאלה הינה רק שאלת משקלה. הלכה זו נקבעה עוד בדין הישן בעניין ע"פ 186/55 **מיזאן נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד יא (2) 769 (1957), וחזרה ואושררה גם בעידן חוקי היסוד (ראה: ע"פ 5614/92 **מדינת ישראל נ' מסיקה**, פ"ד מט (2) 669 (1995); ע"פ 5339/98 **מדינת ישראל נ' פלוני**, פ"ד נו (3) 769 (1999); ע"פ 4427/95 **פלוני נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא (2) 557 (1997)). עם זאת ברור הוא, כי על החוקר להתרשם מיכולת החשוד להבין את האזהרה המושמעת בפניו, ובהעדר הבנה שכזו ברור כי השמעת האזהרה והחקירה עצמה חסרת ערך (ראה: ע"פ 161/77 **זוהר נ' מדינת ישראל**, פ"ד לב (1) 326 (1977) והשווה: *Colorado v. Connelly*, 479 U.S. 326 (1977) ו-157 (1986); *Morgan Cloud, Words Without Meaning: Constitution, Confessions and Mentally Retarded Suspects*, 69 U. CHI. L. REV. 495, 589 (2002)).

בענייננו, מעיון בתיק החקירה מסתבר כי נעשו מספר נסיונות לחקור את החשוד, הן טרם אשפוזו, והן לאחר מכן, אך הדבר נמנע, מחמת היותו של החשוד במצב פסיכוטי פעיל, עד כדי כך שניתנה חוות דעת רפואית מספר פעמים, כי לא ניתן לחקרו. בנסיבות אלה, עמדה לטעמי המבקשת בחובתה ליידע את החשוד בדבר החשדות נגדו, ולאפשר לו להביע גרסתו. מובן הוא כי בנסיבות אלה, יתכן כי לאחר מתן חוות דעת פסיכיאטרית יגיע בית המשפט למסקנה בתיק העיקרי, כי אין המשיב כשיר לעמוד לדין, ויפסיק את ההליכים המשפטיים נגדו על פי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אך עד אותו שלב לא ניתן לומר כי דין כתב האישום ביטול מחמת הגנה מן הצדק, בשל אי גביית גרסת החשוד.

יצוין כי הדברים הינם מקל וחומר בהליך הבקשה למעצר עד תום ההליכים, בו אין שוקלים בדרך כלל טענות הגנה מן הצדק המחייבות בירור עובדתי של כלל הנסיבות הרלבנטיות (ראה למשל: בש"פ 2347/16 **פלוני נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 19.4.2016]). בשלב זה וכל עוד לא ניתנה חוות דעת סופית על העדר כשירות לעמוד לדין, אין מניעה כי בית המשפט יורה על מעצר תוך שקלול המסוכנות והראיות לכאורה (השווה: בש"פ 4706/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 21.6.2012]). בשלב זה, ככל שבית המשפט טרם הכריע בשאלת זיכויו של הנאשם, או הפסקת ההליכים נגדו, מקומו של הנאשם שהינו חולה נפש במהלך משפט, הינו במעצר בתנאי אשפוז על פי סעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (ראה: בש"פ 90/18 **מדינת ישראל נ' פלוני** [ניתן ביום 13.2.2018]). גם העובדה כי ניתנה הוראת אשפוז אזורית אינה מחייבת את שופט המעצרים, שלא ליתן הוראת מעצר בתנאי אשפוז, אלא הינה רק שיקול נוסף בגדר מערכת שיקוליו (ראה: בש"פ 9191/17 **נור עבדאללה נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 14.12.2017]).

במקרה דנן, מחומר החקירה בתיק עולה כי המשיב מוכר למערכת בריאות הנפש כבר בעבר ומטופל במסגרתה במשך שנים, ואף שוחרר בעבר מאשפוזים פסיכיאטריים. נוכח זמניותה של הוראת האשפוז האזורית הקיימת עכשיו, כקבוע בסעיף 9 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991, כאשר כרגע לפי המסמך הרפואי מיום 18.6.18 מצוי המשיב בתקופת הסתכלות, לא ניתן לשלול את האפשרות כי ישוחרר, ואינני סבור כי בנסיבות אלה, ובשלב זה בלא שברור, בלא

חוות דעת סופית, כי העבירה בה הינו מואשם בוצעה במהלך התקף פסיכוטי בלבד, ובלא שהוצעה כל חלופת מעצר על ידי הסנגורית, ניתן יהא לשלול את מסוכנותו של המשיב.

לגופו של עניין, ונוכח העדויות וחומר הראיות בתיק, אני סבור כי קיימות ראיות לכאורה לביצוע העבירות בהן מואשם המשיב, וקיימת גם מסוכנות ברורה נוכח אופי המעשים, ונוכח חזקת המסוכנות הסטטוטורית הקיימת על פי סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ועל כן אני מורה על מעצרו של המשיב בתנאי אשפוז על פי סעיף 16 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991, עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

ניתנה היום, ז' תמוז תשע"ח, 20 יוני 2018, במעמד הצדדים עו"ד דקלה נעים מורג בשם המבקשת, המשיב בעצמו בב"כ עו"ד אוריאן בן-מוחה.